

POHAMOWAĆ SIĘ (37) *vb pf*

się (26), sie (11).

o oraz oba a jasne (w tym w obu a 1 r. błędne znakowanie).

inf pohamować się (19). ◇ *fut* 1 sg pohamuję się (2). ◇ 2 sg pohamujesz się (1). ◇ 3 sg pohamuje się (3). ◇ 3 pl pohamują się (1). ◇ *praet* 3 sg m pohamował się (2). ◇ 3 pl m pers pohamowali się (1). ◇ *imp* 2 pl pohamujcie się (1). ◇ 3 pl niechaj się pohamują (1). ◇ *con* 3 sg m by się pohamował (2). [n by się pohamowało.] ◇ 2 pl m pers byście się pohamowali (1). ◇ 3 pl m pers by się pohamowali (3).

Sł stp, Cn, Linde brak.

I. W funkcji zwrotnej: powściągnąć się, powstrzymać się przed uczynieniem czegoś (zwykle czegoś złego), opanować się; *sedatum, subsistere PolAnt; parcere Modrz; sedari Vulg* [w tym: z przeczeniem (7)] (35) :

pohamować się od czego (2): A iżby lię pohámowali od ofiar palonych [*Et prohiberent holocaustum*]/ śniednych/ y mokrych w końciele Bożym. *BibRadz* 1.*Mach* 1/47; *BudBib* 1.*Mach* 1/47.

a. O złym postępowaniu, namiętnościach i emocjach (33) : *BibRadz Act* 19/36; á też ielliby który z nieprzyacıół miał chęć do tego/ iáwnie co wyrwać ná páná/ á gánić złe poštěpki iego/ pohámuie lię *GórnDworz* Ee4; A dálekoć to piękniej będzie iż lię y lam w łobie počichu vfráuíeiz/ y lam lię zálię nadobnie pohámuieiz. *RejZwierc* 81; Mułić lię pohámowác zuchwalec nie báltzny/ Báltząc gdy iuż wyłtěpny nie vydzie bes kaźni. *WierKróc* B2v; *CzechRozm* 26v; Iełli fye człówek zły niepohámuie/ Pan łwóy miecz ółrzy/ pan łuk náłóźony Ná ręku trzyma *KochPs* 10; Gdyż lię tedy żaden temu łprzećiwic nie może: trzebá ábyście lię pohámowali/ á nic łkwápliwie nie czynili. *WujNT Act* 19/36.

pohamować się od czego (17): *ModrzBaz* 119v; y nie ma być godnym ná Dyakoństwo/ Kápláństwo/ y Bískupstwo počytány/ który lię od żeńłkiey rołkołzy pohámowác nie może. *SkarŻyw* 320; Boby pewnie [*ksiądz kanonik*] pohamować lię był mułiał/ od łtrofowánia mnie z tego co lię ná łámego obráca: y łámego znácznie łtrofuie. *CzechEp* 266; chociaż lię [*Generiusz*] od podpalenia iego [*Rzymu*]/ ná próbę Lwá Papieźá y Ewdoxiey/ pohámował. *CzechEp* 378, 62, 154, 220, 228, 378; *NiemObr* 61; *WerGość* 204, 263, 268; *WujNT* 517, 675 *marg*; *PowodPr* 80; *SkarKaz* 120b.

pohamować się z czego (2): Y by też był miał wołá co złego vczyńic/ pewnie lię thámże zárazem ze włytykiego pohámował. *RejZwierc* [78²], 90v.

pohamować się w czym (3): *MycPrz* II D; ia ciebie [*Szawle*] łtráćic y wnet zabic y do pieklá połłác łłufznie mogę/ á przedlię tobie przepułzczám á twe⁸⁰ vpámieťánia czekám: á tj lię wtjm niełłufznjm y okrutnjm rozlewánium krwi łług moich pohámowác niechcełz? *SkarŻyw* 81; *CzechEp* 290.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby (nie)] (2): [*Grekwie*] nie mogli lię długo pohamowác/ áby wpokorze y cichości Chryłtułowej/ iedność kośćielną y połłufzeństwo nawyźłzego Pálterzá trzymáli *SkarJedn* 228; gdy lię pohámowác nie mogá/ áby ieden drugiemu drugdy nieołtroźnie nie przymowił. *SkarKazSej* 684b.

W połączeniu szeregowym (1): tylko pátrząc ná dármohárdego chłopá/ káždy ten przypadek v łiebie łnádnie omierzić może/ bo lię ielt czemu y podziwować y połmiac/ y pokárác/ y pomiárkowác/ y pohámowác. *RejZwierc* 53.

W charakterystycznych połączeniach: pohamować się od gniewu, od niepotrzebnych nakładów, od nikczemnego głozenia, od ofiar (2), od pijaństwa, od podpalenia, od rzeczy milej a sobie wolnej, od strofowania, od szatańskiej pychy, od umysłu [= zamiaru], od wielu rzeczy, od zbytków niepotrzebnych, od żarliwości, od żeńskiej rozkoszy; ze wszystkiego pohamować się.

Szeregi: »obaczyć się i pohamować« (1): A tu by fię niech X.K. w błędzie śwym naprzod obaczył/ y pohámował CzechEp 290.

»pokarać się i pohamować« (1): Iużci wśytko nadobnie rozważy/ rozwiedzie/ czoby mu fie do kogo y do ciebie łamego nie podobáło/ y s czegobys fie łam w łobie pokárác y pohámowác miał. RejZwierc 90v.

»wstrzymać się i pohamować« (1): ále což potym/ gdy fię zdrażniony y vkrzywdzony będąc wśtrzymác y pohámowác nie mogę. CzechEp 10.

W przen (1) : Rychleyby oko rópułtne póstrzedz fie mogło w nieprzyłtoyności [...] y od niey fie pohámowác PowodPr 80.

II. *W funkcji biernej: zostać powstrzymanym, opanowanym (2) : bo fie pohamowác ta łwawoła Potentatow zlich muli/ ytak muły ze tego wietznie wazic fie drudzy niebeda łmieli zatzinac PaprUp K2; łákowymi zbytkámi [...] nietylko fie Bog obraża/ ále ieśli fie niepohámuią/ źiemiá náłzá zniłzczyć muśi. PowodPr 71; [Dliaczego woiewoda volosky liud zawzdy pogotowiu myecz muszy [...]. ząda czeszarz tureczky aby to krol j.m. zahamował [...], a gdziebi szie tho nie pohamowalo [...], tedy woiewodzthwo walasky Thurky osadzy przetko. CorfusDocum 1567 nr 149].*

Synonimy: I. powściągnąć się, wstrzymać się, zaniechać.

Formacje współrdzenne cf HAMOWAĆ SIĘ.